

1 מבוא

מטרת המחקר: מטרת המחקר הנוכחי הינה לבחון את הקשרים שבין היכולת השפתית של הילד לבין התנהגות פרו- חברתית והתנהגות אנטי- חברתית בקרב ילדי כיתות א-ב עם התפתחות תקינה.

יכולת הבעה שפתית מהווה גורם מרכזי באינטראקציה בין ילדים, ותורמת להתפתחות של מיומנויות חברתיות בילדות (Matthews, Biney & Abbot-Smith, 2018).

במחקרי עבר, בקרב ילדים צעירים יותר, נמצא קשר חיובי בין יכולת שפתית להתנהגות פרו- חברתית אך מחקר מועט עסק בקשר שבין יכולת שפתית לבין התנהגות פרו- חברתית בגילאי 6-7 (Girard et al., 2017; St Clair et al., 2011).

ילדים המתנהגים באופן אנטי- חברתי נמצאו בסבירות גבוהה יותר עם יכולת שפתית נמוכה וילדים עם לקות שפתית נמצאו בסבירות גבוהה יותר מפגיינים להתנהגות אנטי- חברתית (Mackie & Law, 2010).

מחקר זה בוחן את הקשר שבין יכולת הביטוי השפתית לבין התנהגות פרו- חברתית והתנהגות אנטי- חברתית בקרב ילדי כיתות א-ב עם התפתחות תקינה.

2 שיטה

שיטה כלים:

יכולת שפתית: נבדקה על ידי מבדק שפה המורכב משבעה מדדים: ריבוי, התאמת תואר, גזירה שורש בפועל, תואר תוצאתי, פירוק קניין אופציונאלי, הפקה קניין אופציונאלי, והפקת סמיכות (Howard, Mayeux, & Naigles, 2008; Ravid & Malenky, 2001; Ravid & Levie, 2012; Schiff & Ravid, 2012).

שיח מנטלי: ניתוח השיח במהלך הראיון – ספירת מילות קוגניציה, רגשות ורגנות; אורך השיח, ומספר הפעלים (Fehr, Glätzle-Rützler, & Sutter, 2013).

התנהגות פרו- חברתית: מטלת הקצאת משאבים, בה הילד בחר כיצד לחלק מדבקות בינו לבין ילד זר מאותו המין. בנוסף נבדקה ההתנהגות הפרו- חברתית על ידי שאלון דיווח מחנכת הכיתה (Goodman, 1997).

התנהגות אנטי- חברתית: על ידי שאלון דיווח מחנכת הכיתה (Goodman, 1997).
משתתפים: 240 תלמידי כיתות א-ב' משישה בתי ספר במרכז הארץ, 107 בנים; 133 בנות. 112 תלמידי כיתות א', 122 תלמידי כיתות ב'.

תמונה מתוך מבדק שפה – הפקת "ריבוי"

עכשיו אני הולכת להשמיע לך כמה מילים. תקשיבי/ היטב, וכשאני מסיימת תעני מה שאתה יודעת או חושב שנכון. לדוגמה במבדק "ריבוי":
"הינה לבנה, והינה הרבה....."

לוח משחק ממשלת התנהגות פרו- חברתית

מה אתה/ בוחרת, שלוש לך וכלום לילד/ה האחרת, או שתיים לך ושתיים לילד/ה האחרת?

2

0

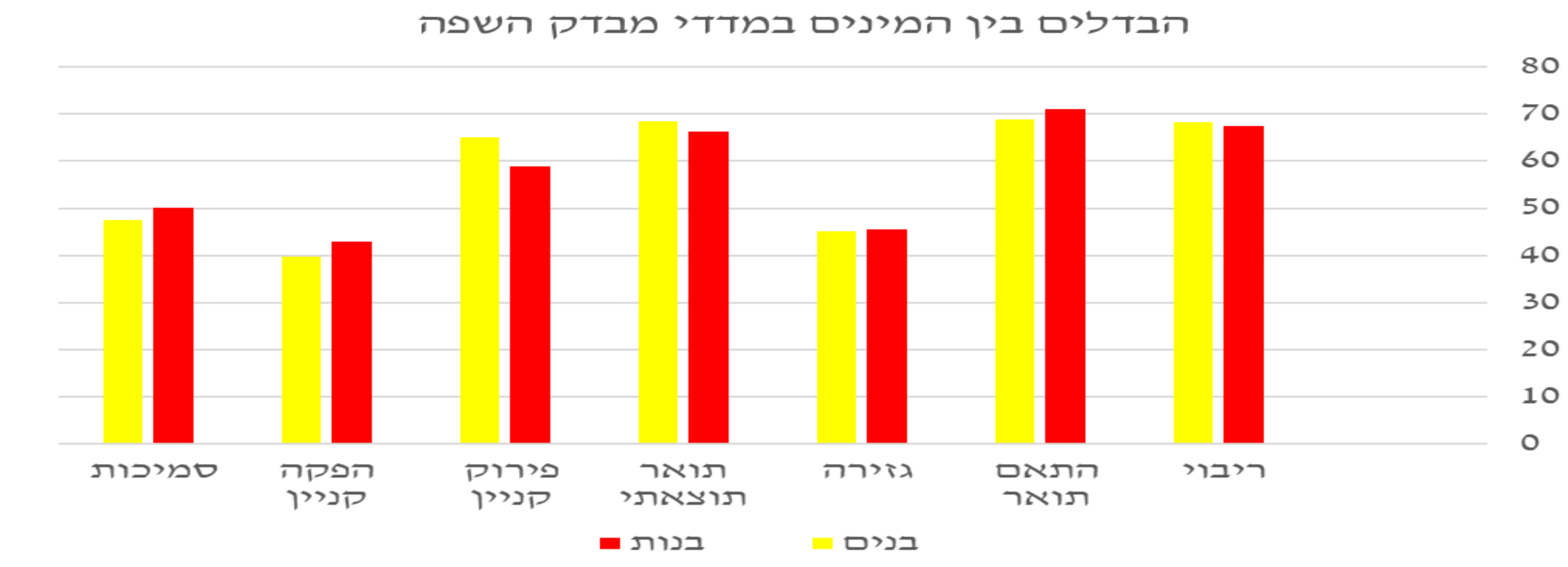
3 תוצאות

בדיקת הקשר בין התנהגות פרו- חברתית לבין היכולת השפתית של הילדים

במטלת "חלוקת משאבים" – חלוקה עם הפסד, הנבדק התבקש לבחור מבין שתי אפשרויות של חלוקת מדבקות בינו לבין ילד זר, באחת מהן כוללת קבלה של פחות מדבקות מהאפשרות האחרת (לדוגמה: בחירה בין 1-1 לבין 2-1). בחלוקה ללא הפסד, הנבדק יקבל אותו מספר מדבקות לא משנה באיזו חלוקה יבחר (לדוגמה: בחירה בין 1-1 לבין 0-1).

התנהגות פרו- חברתית מודד כללי	מתאמים בין מבחן שפה להתנהגות פרו- חברתית		התנהגות פרו- חברתית מודד כללי	מתאמים בין מדדי השיח להתנהגות פרו- חברתית במטלת	
	התנהגות פרו- חברתית חלוקת הפסד	התנהגות פרו- חברתית ללא הפסד		התנהגות פרו- חברתית חלוקת הפסד	התנהגות פרו- חברתית ללא הפסד
ריבוי	.186**	.221**	.117	.132*	.044
התאמת תואר	.222**	.253**	.086	.132*	.073
גזירה	.171**	.198**	.091	.052*	.051
תואר תוצאתי	.127*	.134*	.030	.123*	.065
פירוק קניין אופציונאלי	.230**	.241**	.026	.178**	.120
הפקה קניין אופציונאלי	.196**	.180**	.089	.151*	.151*
סמיכות	.248**	.245**	.153*	.149*	.159*

* p < 0.05, ** p < 0.01

נמצאו הבדלים בין אחוזי ההצלחה במדדי מבדק השפה. לא נמצאו הבדלים בקשרים בין המדדים השונים במבדק השפה, ובין המדדים השונים של השיח לבין המשתתפים התלויים.

בדיקת הקשר בין התנהגות אנטי- חברתית לבין היכולת השפתית של הילדים.

התנהגות אנטי- חברתית דווחה על ידי מחנכות הכיתה. ניתן לראות קשרים שליליים לא מובהקים עם כל המדדים.

התנהגות אנטי- חברתית	מתאמים בין מדדי השיח להתנהגות אנטי- חברתית						
	ריבוי תואר	התאמת תואר	גזירה	תואר תוצאתי	פירוק קניין אופציונאלי	הפקה קניין אופציונאלי	סמיכות
התנהגות אנטי- חברתית	.042	-.054	-.016	.089	.024	-.003	.005

התנהגות אנטי- חברתית	מתאמים בין מדדי השיח להתנהגות אנטי- חברתית לפי מגדר						
	ריבוי תואר	התאמת תואר	גזירה	תואר תוצאתי	פירוק קניין אופציונאלי	הפקה קניין אופציונאלי	סמיכות
התנהגות אנטי- חברתית	.095	-.089	-.032	.081	-.007	-.027	.048
בנות	-.054	-.037	-.090	.055	.041	-.059	-.091

* p < 0.05, ** p < 0.01

4 מסקנות המחקר

מסקנות: המחקר הנוכחי משחזר ממצאי מחקרים קודמים אצל ילדים צעירים יותר לפיו קיים קשר בין יכולת הבעה שפתית בין התנהגות פרו- חברתית. על כן, נראה כי ליכולת הבעה שפתית תפקיד חשוב בהתנהגותו של הילד לאורך ההתפתחות. באשר להתנהגות האנטי- חברתית אשר טומנת בחובה מגוון התנהגויות וביטויים שונים הנובעים ממקורות רגשיים וקוגניטיביים, יתכן כי אצל ילדים עם התפתחות תקינה לא קיים קשר בין היכולת השפתית להתנהגות אנטי- חברתית. חוסר ההבדלים בין המגדרים בהתנהגות פרו- חברתית עשויים לרמוז על ציפיות חברתיות נבדלות לבנים ולבנות בדומה להבדלים בהתנהגות האנטי- חברתית עשויים לרמוז על סטראוטיפים חברתיים מגדריים. תוצאות המחקר עשויות לתרום להבנתן של התנהגויות פרו- חברתיות ואנטי- חברתיות, ולסייע לאנשי חינוך ומטפלים שפתיים בצמצום הסיכון לקשיי התנהגות וקשיים חברתיים.

5 ביבליוגרפיה

- Chow, J. C., Ekholm, E., & Coleman, H. (2018). Does oral language underpin the development of later behavior problems? A longitudinal meta-analysis. *School Psychology Quarterly*, 33(3), 337. doi: 10.1037/spq0000255
- Eriksson, M., Marschik, P. B., Tulviste, T., Almgren, M., Pérez Pereira, M., Wehberg, S., & Gallego, C. (2012). Differences between girls and boys in emerging language skills: Evidence from 10 language communities. *British journal of developmental psychology*, 30(2), 326-343. doi: 10.1111/j.2044-835X.2011.02042.x
- Girard, L. C., Pingault, J. B., Doyle, O., Falissard, B., & Tremblay, R. E. (2017). Expressive language and prosocial behaviour in early childhood: Longitudinal associations in the UK Millennium Cohort Study. *European Journal of Developmental Psychology*, 14(4), 381-398. doi: 10.1080/17405629.2016.1215300
- Goodman, R. (1997). The strengths and difficulties questionnaire: A research note. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 38(5), 581-586.
- Howard, A. A., Mayeux, L., & Naigles, L. R. (2008). Conversational correlates of children's acquisition of mental verbs and a theory of mind. *First Language*, 28(4), 375-402. doi: 10.1177/0142723708091044
- Ketelaars, M. P., Cuperus, J., Jansonius, K., & Verhoeven, L. (2010). Pragmatic language impairment and associated behavioural problems. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 45(2), 204-214. doi: 10.3109/13682820902863090
- Mackie, L., & Law, J. (2010). Pragmatic language and the child with emotional/behavioural difficulties (EBD): a pilot study exploring the interaction between behaviour and communication disability. *International journal of language & communication disorders*, 45(4), 397-410. doi: 10.3109/13682820903105137
- Ravid, D., & Berman, R.A. (2010). Developing noun phrase complexity at school age: A text-embedded cross-linguistic analysis. *First Language*, 30, 3-26. doi: 10.1177/0142723709350531
- Schiff, R., & Ravid, D. (2012). Linguistic processing in Hebrew-speaking children from low and high SES backgrounds. *Reading and Writing*, 25(6), 1427-1448. doi: 10.1007/s11145-011-9326-7

